

Motion till riksdagen 2020/21:2357

av **Lawen Redar (S)**

Skydd för oppositionella och insatser för journalister och kulturskapare i Belarus

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera kraftfullt gentemot Aleksandr Lukasjenkos regim och bidra till skydd för Belarus oppositionella och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att särskilda insatser behövs för landets journalister, författare, konstnärer och kulturskapare som verkar för yttrandefrihet och demokrati och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I september 2020 försökte maskerade män ta sig in i regimkritiska författaren och Nobelpristagaren Svetlana Aleksijevitjs hem i Minsk. Efter larm om händelsen begav sig ett flertal internationella diplomater, och en omfattande belarusisk allmänhet, till bostaden för att bilda ett mänskligt skydd. Oron har drastiskt ökat bland Belarus oppositionella sedan oppositionspolitikern Maria Kolesnikova och Maksim Znak blivit bortförda. Svetlana Aleksijevitj är den sista kvar av samtliga medlemmar i Koordinationsrådet, eller Samordningsrådet som det också kallas, som inte blivit bortförd eller utkastad ur landet.

Det har nu gått sju veckor sedan presidentvalet i Belarus, men folkets protester mot valfuskets visar inga tecken på att avta. Gatorna fylls av folkliga protester från dem som har fått nog av Lukasjenkos styre. Dessvärre möts protesterna av våldsamma ingripanden av polis och militär. Majoriteten av dem som försöker trycka ner oppositionella och gripa demonstranterna är dock maskerade män som bär kläder som inte ger indikation på vem de är eller vilken organisation de tillhör. Demonstranterna har börjat slita av dem ansiktsmaskerna för att göra dem ansvariga för sina handlingar. Hitintills har över tusen personer fängslats och flertalet vittnar om hot, våld, våldtäkt och tortyrliknande metoder i fängelserna.

Sedan protesterna startade är pressfriheten i landet under hård attack. Journalister blir påhoppade, slagna och gripna när de är i tjänst. Medier förvägras ackreditering och kameror blir beslagtagna. Enligt det belarusiska journalistförbundet Belarusian Association of Journalists har minst 25 journalister under den senaste tiden skadats, fängslats eller blivit bortförda. Några av dessa är erkända verksamma journalister såsom Tatiana Belashova, Dmitry Solovyov, Vitaly Dubik, Elena Shcherbinskaya, Jan Roman och Marina Molchanova.

Som en reaktion mot militärens våld har Konstpalatset i Minsk förvandlats till en vittnesplats av fotografier tagna på journalister, konstnärer, aktivister och demonstranter som blivit utsatta för kulhål, skullskador och beslagna kroppar. Aktionerna kallas "Regimens konst" vilket är framtaget av landets främsta samtidskonstnärer. Flertalet av dessa vittnar om hot om våld och en "ohållbar situation för den som arbetar i yttrandefrihetens tjänst". Flertalet konstnärer och författare har sökt sig till svenska fristäder för att undgå regimen och för att kunna fortsätta sitt arbete medan flertalet belarusier befinner sig på svenska ambassaden för att söka skydd.

I fråga om Svetlana Aleksijevitjs situation har Sverige agerat handfast. Ambassadens tjänstemän har varit till förfogande och bidragit som skydd i hennes hem. Men oro kvarstår. Dels för Svetlana Aleksijevitj, dels för de journalister, författare och konstnärer som riskerar gripanden och bortföranden. Därtill de aktivister och folkliga demonstranter som nästintill dagligen får utstå våld och övergrepp från militären. Sverige bör agera kraftfullt gentemot Aleksandr Lukasjenkos regim och bidra till skydd för Belarus oppositionella. Därtill behövs särskilda insatser för landets journalister, författare, konstnärer och kulturskapare som verkar för yttrandefrihet och demokrati.

Lawen Redar (S)